

Sijaishuollon mustaa laatikkoa ryhdytty avaamaan vaikuttavuuden ja laadun arvioimiseksi

ELINA AALTIO & PIA ERIKSSON

Keskustelua lastensuojelun vaikuttavuudesta ja sen arvioinnin tarpeista ja haasteista on viime vuosina käyty yhä enemmän myös Suomessa. Tässä lehdessä aihetta on käsitelty muun muassa kahdessa edellisessä numerossa (Yliruka ym. 2023; Kääriälä & Hiilamo 2023). Vaikuttavuustiedon tarve on tunnustettu myös tutkimuskentän ulkopuolella, ja esimerkiksi STM:n lastensuojelun toimintaedellytysten ja laadun parantamista koskevassa raportissa selvityshenkilönä toiminnut ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja toteaa, että ”lastensuojelun vaikutusten ja vaikuttavuuden seuraaminen ja arviointi tieteellisesti luotettavalla tavalla on eettinen kysymys”, mutta ”Suomessa ei ole käytettävissä tieteellisiä tutkimuksia lastensuojelutoiminnan vaikuttavuudesta kansallisella eikä alueellisella tasolla” (Kananoja & Ruuskanen 2019).

Vaikka kattavaa käsitystä lastensuojelun piirissä toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuudesta ei olekaan, jonkin verran tällaista tutkimusta on tehty myös Suomessa. Viime vuoden lopulla valmistunutta väitöstutkimusta systeemisen lastensuojelun toimintamallin vaikuttavuudesta (Aaltio 2022) voidaan pitää ensimmäisenä yrityksenä tarkastella lastensuojelun sosiaalityön lyhyen aikavälin vaikuttavuutta Suomessa. Tämän jälkeen käyty keskustelu (esim. Yliruka ym. 2023) systeemisen toimintamallin ominaispiirteistä ja arviointitutkimuksen rajoitteista tuo esiin monia niistä haasteista, joita lastensuojelun vaikuttavuutta arvioivien on yritettävä tavalla tai toisella lähivuosina ratkaista.

Valtaosa suomalaista lastensuojelua koskevasta vaikuttavuustutkimuksesta on tähän asti käsitellyt sijaishuoltoa, jonka vaikutuksia lasten, nuorten ja vanhempien elämään on Suomessa tarkasteltu pääosin rekisteriaineistoilla. Sijaishuollossa olleiden sijoituksen jälkeistä elämäntilannetta on tutkittu muun muassa analysoimalla näiden lasten ja nuorten terveyttä, kuolleisuutta, rikollisuutta, päihteidenkäyttöä ja koulutusta sekä toimeentuloa sijoituksen jälkeen ja nuorina aikuisina (esim. Cameron ym. 2018; Kataja ym. 2014; Kääriälä ym. 2018; Orri ym. 2021). Näiden tutkimusten perusteella tiedetään, että lapsena sijoitetut voivat nuorina aikuisina ei-sijoitettuja ikätovereitaan huonommin.

Vaikka on tärkeää muodostaa yleiskuva lastensuojelun ja sijaishuollon kyvystä tasoitaa eri kasvuympäristöjen tuottamia eroja nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointiin, varsinainen kysymys kuuluu: mitä lastensuojelussa tulisi jatkossa tehdä toisin, jotta sen piirissä parhaillaan olevat lapset ja nuoret voisivat hyvin nyt ja tulevaisuudessa? Antti Kääriälä ja Heikki Hiilamo (2023) esittävätkin, että lastensuojelun sijaishuollon vaikuttavuutta ja laatua tulisi parantaa. Jotta tätä parantamista voidaan tehdä tutkittuun tietoon perustuen, tarvitsemme paljon muutakin kuin rekisteritutkimusta. Vaikuttavuuden ja laadun vahvistamisen tarpeeseen on helppo yhtyä kuten myös siihen tosiasiaan, että tiedämme aivan liian vähän siitä, miten sijaishuolto onnistuu tehtäväänsään turvata haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten kasvuolosuhteet. Katse tulisikin seuraavaksi

kääntää siihen, minkälaista laadukas ja vaikuttava sijaishuolto on ja mikä mahdollistaa tässä tehtävässä onnistumisen. Millaisilla mekanismeilla sijaishuolto tuottaa tai ei tuota toivottuja tuloksia? Entä miten erilaiset olosuhteet estävät tai edistävät niiden toimintaa?

Lastensuojelun lyhyen aikavälin vaikuttavuustieto on eettinen kysymys. Lapsen ja perheen autonomiaan puuttuttaessa on varmistuttava siitä, että toimenpiteistä on enemmän hyötyä kuin haittaa. Samoin kuin potilaan hakiessa apua terveydenhuollosta, myös lastensuojelun piiriin kääntyneet tai ohjatut lapset ja vanhemmat kaipaavat sellaista apua ja tukea, joka helpottaa tilannetta jomelko lyhyellä aikavälillä. Se, mitä kaikkea tämä tuki käytännössä voi pitää sisällään ja millaisia tavoitteita työskentelylle asetetaan, ei lastensuojelussa kuitenkaan ole kovin selvää.

Lastensuojelun vaikuttavuuden tutkimuksen haasteet sosiaalityön tutkimusalalla

Kun pohditaan sijaishuollon laadun ja vaikuttavuuden arviointia sosiaalityön tutkimusalan näkökulmasta, ensimmäinen haaste on, etteivät sosiaalityön toimijat tyypillisesti halua jäsentää käytännön asiakastyötä selkeästi määriteltävissä oleviksi menetelmiksi tai interventioiksi. Asiakastyötä voidaan kuvata erilaisilla määreillä, kuten ”suhdeperustainen” tai ”lapsikeskeinen”. Nämä määreet liittyvät usein työskentelyn luonteeseen tai ihanteisiin. Tutkijalle, samoin kuin sosiaalityön opiskelijalle tai sosiaalityötä rinnakkaisesta professiosta käsin tarkastelevalle, voi kuitenkin jäädä epäselväksi, mitä käytännössä on lastensuojelun sosiaalityö.

Mikäli kentällä on käytössä jokin työskentelytapa, jonka sanotaan olevan yhteisesti jaettu mutta jota ei kuitenkaan voi konkreettisesti kuvata, on tällaisesta ulkopuolisen vaikea saada kiinni, saati että tällaisen työskentelytavan vaikuttavuutta voisi tutkia. Määrittelemisen vaikeus tai sen tarkoituksellinen välttäminen eivät ole vain suomalaisen keskustelun ominaispiirre – myös kansainvälisessä keskustelussa osa tutkijoista haluaa määritellä sosiaalityön ”taiteeksi”, jota sosiaalityöntekijöiden tulisi tehdä epämuodollisesti ja spontaanisti (Gitterman & Knight 2018). Tällaisesta näkökulmasta tarkasteltuna sosiaalityön käytäntöjen määrittäminen tarkkuustasolla, jota vaikuttavuuden

arviointi tai teoriavetoinen prosessin arviointi edellyttävät, ei ole tavoiteltavaa. Toisin sanoen, jos sisältö ja tavoitteet eivät ole etukäteen tiedossa, on toteutuksen ja tavoitteiden välistä suhdetta mahdotonta arvioida.

Toinen haaste liittyy lastensuojelun tavoitteisiin ja niiden mittaamiseen. Lastensuojelulle ei ole asetettu eikä ole tarpeen asettaa yhtä konkreettista tavoitetta. Lastensuojelulla pyritään lain mukaan turvaamaan lapsen kasvu ja kehitys. Sen lisäksi kaikkien toimien tulee olla lapsen edun mukaisia. Käytännössä tämä voi tarkoittaa hyvin monia eri asioita, ja yksilötason tavoitteet ovat eri lapsilla erilaisia. Jotakin on kuitenkin voitava sanoa siitä, millaisia pyrkimyksiä lastensuojelun sosiaalityöllä sekä avo- ja sijaishuollon interventioilla on. Lain mukaan lastensuojelulla pyritään edistämään lapsen turvallisuutta ja vahvistamaan lapsen hyvinvointia. Näiden tavoitteiden mittaamiseksi on muilla tutkimusaloilla kehitetty useampia vaihtoehtoisia, luotettavia ja päteviä mittareita. Samaan aikaan sosiaalityön tutkimusalalla ei sen tutkimusperinteestä johtuen ole juurikaan pyritty tekemään sellaista tutkimusta, jossa työskentelyn tuloksia olisi mitattu. Tämän vuoksi vain harvoja mittareita on tähän asti käytetty lastensuojelun sosiaalityön kontekstissa, eikä mittareiden soveltuvuudesta juuri tässä kontekstissa ole näin ollen kumuloitunutta tutkittua tietoa. On helppo todeta, ettei validoituja mittareita ole (ks. Yliruka ym. 2023). Ainoa ratkaisu tähän ongelmaan on testata sellaisten mittareiden käytökelpoisuutta lastensuojelun kontekstissa, joiden voidaan perustellusti olettaa tähän kontekstiin sopivan, ja arvioida niiden soveltuvuutta tutkimuksen keinoin.

Kolmas haaste liittyy käytettävissä olevan tietopohjan ohuuteen. Lastensuojelun tieto osana sosiaalihuollon kansallista tietopohjaa on monilta osin puutteellinen ja fragmentaarinen. Esimerkiksi sijaishuoltopaikoista ei ole olemassa yhtenäistä rekisteriä, eivätkä tulevan Soteri-rekisterin niukat tietosisällöt tule vastaamaan tiedolla ohjaamisen tai tutkimuksen tarpeisiin. Sosiaalihuollon rakenteinen kirjaaminen ja sen mukanaan tuomat tietovarannot tulevat tulevaisuudessa parantamaan mahdollisuuksia hyödyntää kansallisesti kerättävää yksilötason lastensuojelutietoa. Nykyisten sosiaalihuollon rekisteriaineistojen ja tilastojen ollessa tällä hetkellä täysin riittämättömät tarkastelemaan aihetta tarkemmin, kuin mi-

tä rekisteritutkimuksissa on jo ansiokkaasti tehty, on tutkimusaineistot kerättävä erillistiedonkeruina. Aineiston kerääminen haavoittuvassa asemassa olevilta asiakkailta (ja heidän kiireisiltä sosiaalityöntekijöiltään) edellyttää portinvartijoiden ohittamista, aikaa ja sinnikkyyttä sekä erilaisille asiakasryhmille soveltuviin aineistonkeruumenetelmien räätälöimistä (esim. eri-ikäiset lapset, erityistarpeiset lapset, eri kieliryhmät jne.). Asiakkaiden motivoiminen tutkimukseen osallistumiseen ja tavoittaminen erityisesti seurantatutkimuksissa aiheuttaa omat haasteensa. Kaikki tämä on kuitenkin toteutettavissa, mutta mahdollistuaakseen se edellyttää riittävästi tutkija- ja aineistonkeruuresursseja.

Sijaishuollon musta laatikko avattava

Huostaanotto ja kiireellinen sijoitus sekä niihin kytkeytyvä kodin ulkopuolelle sijoittaminen ovat juridisia interventioita, jotka eivät vielä kerro mitään varsinaisen sijaishuollon tai siihen kytkeytyvien palveluiden sisällöstä. Lastensuojelun sijaishuolto koostuu lukemattomista erilaisista huollollisista ja hoidollisista interventioista, jotka tarjotaan lapselle vastaamaan hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa. Sosiaalityö on vain pieni osa sijaishuollon kokonaisuudesta ja varsinainen sijaishuolto järjestetään pääsääntöisesti joko perhe- tai laitoshoidona. Sijaishuolto voi olla perhehoitoa sukulaisperheessä, toimeksiantosuhteisessa sijaisperheessä tai ammatillisessa perhekodissa. Sen lisäksi sijaishuollon laitoshoido muodostaa oman kokonaisuutensa.

Suomessa tehdyissä rekisteritutkimuksissa interventiona on tarkasteltu lapsen sijoitusta kodin ulkopuolelle. Toisinaan tarkastelussa on eroteltu huostaanotto ja muut sijoitukset toisistaan, mutta usein näitä on tarkasteltu niputettuna. Tarkempaa tutkimusta, jossa tuloksia ja laatutekijöitä olisi eritelty esimerkiksi perhe- ja laitoshoidon tai erityyppisten ja kokoisten laitosten välillä, ei Suomessa ole vielä tehty. Työn alla olevassa katsauksessa olemme kartoittaneet niukkaa kansainvälistä kirjallisuutta sijaishuollon lyhyen aikavälin vaikuttavuudesta. Myös tämän valossa vaikuttaa siltä, että erityisesti amerikkalaisissa, empiirisissä tutkimuksissa erilaisia sijaishuoltomuotoja on tyypillisesti niputettu ja tarkasteltu yhdessä. Jos haluamme tutkia ja ymmärtää sijaishuollon vaikuttavuut-

ta asiakas-, perhe- tai organisaatiotasolla, on huomioitava, että sijaishuolto ei ole yksi yhtenäinen interventio.

Lastensuojelun kustannuksista yli 70 prosenttia on sijaishuollon kustannuksia, ja laitoshoido on eri muodoista kallein. Ottaen tämän huomioon on hätkähdyttävää, kuinka vähän tutkimustietoa meillä on siitä, mikä tuottaa vaikuttavuutta laitoshoidossa. Lastensuojelun laitoshoidon kenttä on moninainen: se koostuu erilaisista yksityisistä ja julkisista palveluntuottajista, jotka tuottavat palvelua pienissä yksiköissä ja suurissa laitoksissa erilaisin palvelusisällöin ja hoidollisin viitekehyksin. Suomessa poikkeuksellisen suuri osuus (yli 80 %) sijaishuollon laitoshoidosta ja ammatillisesta perhekotihoitosta on yksityistä (esim. Shanks ym. 2021; Heino ym. 2021). Tiedämme erittäin vähän näiden lukuisten palveluntuottajien tuottamien sijaishuollon palveluiden sisällöistä kuten siitä, millä orientaatiolla, minkä sisältöisenä ja minkälaisin interventioin erityisesti sijaishuollon laitoshoidoa tarjotaan. Sijaishuolto lastensuojelun palveluna ei myöskään yksin vastaa sijoitettujen lasten huollon ja hoidon tarpeesta, eikä vaikuttavuus siten koostu vain siitä, vaan palvelukokonaisuuteen kuuluvat kiinteästi päihde- ja mielenterveyspalvelut sekä muut lasten ja nuorten käyttämät perus- ja erityistason palvelut.

Kääriälä ja Hiilamo (2023), kuten muutkin eri sijaishuoltomuotoja vertailleet tutkijat (esim. Lee ym. 2011; Dongdong ym. 2019), toteavat, että perhehoidossa olevilla lapsilla tilanne on parempi kuin lastensuojelulaitoksiin sijoitetuilla. Samaa osoittavat tällä hetkellä sijoitettuna olevien lasten hyvinvointia kartoittaneet kyselyt ja tutkimukset (esim. Saariluoma ym. 2021a; 2021b; Eriksson & Korhonen 2022). Tulos ei ole yllättävä, koska sijaishuoltomuoto valitaan lapsen tarpeiden mukaisesti, ei satunnaisesti. Perhehoito on lastensuojelulain mukaan laitoshoidoon nähden ensisijainen sijaishuoltomuoto, ja suurin osa alakoulukäisistä ja nuoremmista lapsista sijoitetaan perheeseen. Laitoshoidoon taas sijoitetaan pääasiassa sellaisia teini-ikäisiä, jotka tarvitsevat perhehoitoa vankempaa ja ammatillisempaa tukea. Suomessa perhehoitoon sijoitetaan lapsia varhaisemmassa vaiheessa, kun ongelmat eivät vielä ole kaantuneet.

Sijaishuollon asiakastason vaikuttavuustutkimuksen ensiaskeleita on jo otettu

Tarve lyhyen ja keskipitkän aikavälin vaikuttavuustutkimukselle, jossa kyettäisiin myös paikantamaan keskeisimpiä ja kriittisimpiä vaikuttavuutta tuottavia tekijöitä ja elementtejä, on tunnistettu (esim. Coen ym. 2003; Hart & LaValle 2015; McKenna ym. 2021). Sijaishuollon laitoshoidon asiakastason vaikuttavuutta koskevassa kansainvälisessä tutkimuksessa on arvioitu esimerkiksi tiettyjen interventioiden tai toimintamallien (Bailey ym. 2019; Galvin ym. 2022) vaikutuksia. Eroja sijaishuollon palveluntuottajien laitoshoidon sisällössä, laadussa ja vaikuttavuudessa ei nähtävästi juuri muuallakaan ole aikaisemmin tutkittu.

Yllä olevat haasteet huomioiden sijaishuollon vaikuttavuustutkimus on vasta lähtökuopissa. Kompleksista kokonaisuutta on lähestyttävä pala kerrallaan. Kun otetaan huomioon, että kansainvälisesti vertailtuna laitoshoidon osuus Suomessa on korkea, laitoshoidon kustannukset ovat suuret eikä laitoshoidon pysty vastaamaan riittävästi tehtäväänsä, on perusteltua aloittaa sen tutkimisella.

THL on käynnistänyt sijaishuollon laitoshoidon lyhyen aikavälin vaikuttavuuteen keskittyvän tutkimuksen osana monitieteistä STN:n rahoittamaa ACElife-hanketta, jossa tutkitaan haitallisten lapsuudenkokemusten seurauksia sekä vaikuttavia ehkäisykeinoja. Tutkimuksessa suunnitellaan laitoshoidon yksilötason vaikuttavuutta arvioiva asetelma ja toteutetaan empiirinen pilottitutkimus. Olemmekin jo ottaneet ensimmäisiä askeleita mustan laatikon avaamisessa, mutta jatkossa tarvitaan kuitenkin runsaasti lisää tämänkaltaisia empiirisiä tutkimuksia.

Lopuksi

Sosiaalihuollon palveluiden vaikuttavuustutkimuksen tulisi tapahtua vuorovaikutuksessa palvelujärjestelmän, ammattilaisten ja asiakkaiden kanssa. Lastensuojelun ja sijaishuollon asiakastason vaikuttavuuden tutkimukset tulevat tarjoamaan tietoa siitä, miten palveluiden laatua voidaan parantaa, sekä antamaan eväitä palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämiseen. Sosiaalityön tutkijat ja asiantuntijat ovat pidempään korostaneet tutkimusperustaisuuden tärkeyttä, mutta tätä on tulkittu ja sovellettu monin eri tavoin. Kehittämistyötä koskevissa tutkimusperustaisissa suosituksissa kehoitetaan etenemään paikallisesta koikeilusta ensin rajatulle määrälle uusia käyttöympäristöjä, mikäli ensivaihetta koskevassa arvioinnissa saadaan alustavaa näyttöä koikeilun käyttökelpoisuudesta ja toivotuista tuloksista (Parry 2013; Skivington ym. 2021). Laajempaan levitykseen siirrytään vasta, kun idea on todistetusti toiminut ensin alkuperäisessä kehittämissympäristössä ja sitä vastaavissa uusissa ympäristöissä (Parry 2013).

Viime aikoina asiakastyötä tukevien tutkimusnäyttöön perustuvien käytäntösuositusten tarpeellisuuteen on herätty myös sosiaalityössä. Esimerkiksi sosiaalityön emeritaprofessorit Anneli Pohjola ja Mirja Satka (2022) toteavat, että "[e]rityisen suuri tarve käytännön työssä on tutkittujen työmenetelmien (käypä sosiaalityö -käytäntöjen) systemaattisella tuottamisella, johon sosiaalihuollossa ei toistaiseksi ole toimivaa tutkimuksen ja validoimisen järjestelmää eikä sitä mahdollistavaa rahoitusta".

Jotta käytäntösuosituksia voidaan ylipäätään laatia, tarvitaan ensin empiiristä tutkimusnäyttöä määriteltävissä olevista, rajattuun tarpeeseen ja tarkoitukseen kohdistuvista sosiaalityön interventioista – olivatpa nämä sitten tietyn tyyppisiä toimintatapoja, menetelmiä tai asiakastyön välineitä. Vasta kun jostakin tietystä interventiosta, sen hyödyistä ja toimeenpanon ehdoista, on kumuloitunutta tutkittua tietoa, se voidaan todeta näyttöperustaiseksi ja sitä voidaan suositella laajempaan käyttöön. ACElife-hankkeessa pyritään tuottamaan tietoa sijaishuollon laadusta ja vaikuttavuudesta, jotta voimme jatkossa tehdä päätöksiä rekisteritutkimuksia tarkemman tiedon valossa.

KIRJALLISUUS

- Aaltio, Elina (2022) Effectiveness of the Finnish Systemic Practice Model for children's social care. A realist evaluation. JYU Dissertation. Jyväskylä.
- Bailey, Cate & Klas, Anna & Cox, Rachael & Bergmeier, Heidi & Avery, Julie & Skouteris, Helen (2019) Systematic review of organisation-wide, trauma-informed care models in out-of-home care (OoHC) settings. *Health & Social Care in the Community* 27 (3), e10–e22.
- Cameron, Claire & Hollingworth, Katie & Schoon, Ingrid & van Santen, Erik & Schroer, Wolfgang & Ristikari, Tiina & Heino, Tarja & Pekkarinen, Elina (2018) Care leavers in early adulthood: How do they fare in Britain, Finland and Germany? *Children and Youth Services Review* 87, 163–172.
- Coen, Anita Saranga & Libby, Anne. M. & Price, David A. & Silverman, Karen (2003) Inside the black box: A study of the residential treatment center program of Colorado. *International Journal of Social Welfare* 14 (3), 176–183.
- Dongdong, Li & Chng, & Chi Meng Chu (2019) Comparing Long-Term Placement Outcomes of Residential and Family Foster Care: A Meta-Analysis. *Trauma Violence Abuse* 20 (5), 653–664.
- Eriksson, Pia & Korhonen, Päivi (2022) ”Kiitos kun pidätte huolta, että asiat olisi minulla hyvin”: Kysy ja kuuntele -hankkeen loppuraportti. Raportti 3/2022. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Galvin, Emma & O'Donnell, Renee & Breman, Rachel & Avery, Julie & Mousa, Aya & Halfpenny, Nick & Skouteris, Helen. (2022) Interventions and Practice Models for Improving Health and Psychosocial Outcomes for Children in Residential Out-of-Home Care: Systematic Review. *Australian Social Work* 75 (1), 33–47.
- Gitterman, Alex & Knight, Carolyn (2018) Evidence-guided practice: Integrating the science and art of social work. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services* 94 (2), 70–78.
- Hart, Di & La Valle, Ivana (2015) The place of residential care in the English child welfare system: research report. London: Department for Education.
- Heino, Tarja & Lappalainen, Elina & Ranta, Heikki & Weckroth, Niina (2021) Lastensuojelun 24/7 -yksiköt. Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet. Raportti 6/2021. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kananoja, Aulikki & Ruuskanen, Kristiina (2019) Selvityshenkilön ehdotukset lastensuojelun toimintaedellytysten ja laadun parantamiseksi. Loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Katja, Kati & Ristikari, Tiina & Paananen, Reija & Heino, Tarja & Gissler, Milka (2014) Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä. *Yhteiskuntapolitiikka* 79 (1), 38–54.
- Kääriälä, Antti & Hiilamo, Heikki (2023) Sijaishuollon laatua ja vaikuttavuutta on parannettava. *Yhteiskuntapolitiikka* 88 (2), 195–199.
- Kääriälä, Antti & Berlin, Marie & Lausten, Mette & Hiilamo, Heikki & Ristikari, Tiina (2018) Early school leaving by children in out-of-home care: A comparative study of three Nordic countries. *Children and Youth Services Review* 93, 186–195.
- Lastensuojelu 2021. THL Tilastoraportti 22/2022. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lee, Bethany & Bright, Charlotte & Svoboda, Deborah & Fakunmoju, Sunday & Barth, Richard (2011) Outcomes of group care for youth: A review of comparative studies. *Research on Social Work Practice* 21, 177–189.
- McKenna, Sarah & Donnelly, Michael & Onyeka, Ifeoma & O'Reilly, Dermot & Maguire, Aideen (2021) Experience of child welfare services and longterm adult mental health outcomes: a scoping review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology* 56 (7), 1115–1145.
- Orrri, Massimiliano & Côté, Sylvana & Marttila, Mikko & Ristikari, Tiina (2021) Childhood out-of-home placement and pathways to adult socioeconomic outcomes. *Children and Youth Services Review* 129.
- Parry, Gareth & Carson-Stevens, Andrew & Luff, Donna & McPherson, Marianne & Goldmann, Donald (2013) Recommendations for evaluation of health care improvement initiatives. *Acad Pediatr.* 13 (6), 23–30.
- Pohjola, Anneli & Satka, Mirja (2022) Sosiaalialan tietoperusta sosiaali- ja terveydenhuollon uudessa palvelujärjestelmässä. *Janus* 30 (3), 289–295
- Saariluoma, Lotta & Heino, Tarja & Eriksson, Pia & Utriainen, Siiri (2021a) Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynti ja hyvinvointi koronan varjossa vuonna 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 72/2021. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Saariluoma, Lotta & Heino, Tarja & Eriksson, Pia & Utriainen, Siiri (2021b) Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja teini-ikäisten väkivaltakokemukset sekä päihteiden käyttö. Tutkimuksesta tiiviisti 73/2021. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Shanks, Emelie & Backe-Hansen, Elisabeth & Eriksson, Pia & Lausten, Mette & Lundström, Tommy & Ranta, Heikki & Sallnäs, Marie (2021) Privatisation of residential care for children and youth in Denmark, Finland, Norway, and Sweden. *Nordisk Valfärdsforskning - Nordic Welfare Research* 6 (3), 128–141.
- Skivington, Kathryn, & Matthews, Lynsay & Simpson, Sharon Anne & Craig, Peter & Baird, Janis & Blazeby, Jane M. & Boyd, Kathleen Anne & Craig, Neil & French, David P. & McIntosh, Emma & Petticrew, Mark & Rycroft-Malone, Jo & White, Martin & Moore, Laurence (2021) A new framework for developing and evaluating complex interventions: update of Medical Research Council guidance. *BMJ* 374, Article 2061.
- Strijbosch, E. L. L. & Huijs, J. A. M. & Stams, G. J. J. M. & Wissink, I. B. & Van der Helm, G. H. P. & De Swart, J. J. W., & Van der Veen, Z. (2015)

The outcome of institutional youth care compared to non-institutional youth care for children of primary school age and early adolescence: A multi-level meta-analysis. *Children and Youth Services Review* 58, 208–218.

Yliruka, Laura & Alho, Sirkka & Petrelius, Päivi (2023) Systemisen lastensuojelun toimintamallin vaikuttavuutta etsimässä. *Yhteiskuntapolitiikka* 88 (1), 107–108.

KIRJOITTAJAT

Aaltio, Elina, YTT, erikoistutkija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (elina.aaltio[at]thl.fi)

Eriksson, Pia, VTT, erikoistutkija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (pia.eriksson[at]thl.fi)